

MERKURIUSZ

8 / 2013

Wszystkich Świętych, Dziady



Uroczystość Wszystkich Świętych wywodzi się głównie z czci oddawanej męczennikom, którzy oddali swoje życie dla wiary w Chrystusa, a których nie wspomniano ani w martyrologiach miejscowych, ani w kanonie Mszy Świętej. Pierwotnie święto to obchodzono 13 maja.

W IV wieku rozpowszechniła się tradycja przenoszenia całych relikwii świętych, lub ich części, na inne miejsca. W ten sposób chciano podkreślić, że święci są własnością całego Kościoła. Kiedy w 610 papież Bonifacy

IV otrzymał od cesarza starożytną świątynię pogańską Panteon, kazał złożyć tam liczne relikwie i poświęcił tę budowlę na kościół pod wezwaniem Matki Bożej Męczenników. Od tego czasu oddawano cześć wszystkim zmarłym męczennikom, w dniu 13 maja.

Papież Grzegorz III w 731 przeniósł tę uroczystość z 13 maja na dzień 1 listopada. Powodem były prawdopodobnie trudności z wyżywieniem rzesz pielgrzymów przybywających do Rzymu na wiosnę. W 837 Grzegorz IV rozporządził, aby odąd 1 listopada był dniem poświęconym pamięci nie tylko męczenników, ale wszystkich świętych Kościoła katolickiego. Jednocześnie na prośbę cesarza Ludwika Pobożnego rozszerzono to święto na cały Kościół.

Jednym z najdawniejszych, zachowanych kazań spisanych w języku polskim jest kazanie na Dzień Wszystkich Świętych (In Die Omnium Sanctorum). Kazanie to znajduje się w rękopisie Biblioteki Kapitulnej w Pradze i pochodzi z połowy XV wieku.

Pierwszy dzień listopada jest w Polsce dniem wolnym od pracy, co powoduje, że wiele osób podróżuje nawet na wielkie odległości, aby odwiedzić groby swoich bliskich. Ludzie odwiedzają cmentarze, aby ozdobić groby kwiatami, zapalić znicze i pomodlić się w intencji swoich zmarłych. To święto ma charakter religijny, głównie katolicki, ale dobrym zwyczajem obchodzi je także wiele osób innych wyznań, albo nie wyznających żadnej religii. Jest to wyrazem pamięci oraz oddania czci i szacunku zmarłym.

Święto to było dniem wolnym również w czasach PRL-u, ale oficjalnie starano się nadać mu charakter świecki i nazywano je dniem **Wszystkich Zmarłych** bądź **Świętem Zmarłych**. Nazwa ta utrwaliła się w świadomości wielu osób, jako kościelna nazwa uroczystości liturgicznej: **Wszyscy Święci**.

Następnego dnia po Wszystkich Świętych w Dzień Zaduszny (2 listopada) obchodzony jest dzień wspomnienia zmarłych (w Polsce zwany Zaduszkami). Dla katolików łacińskich i wielu innych chrześcijan zachodnich jest to dzień modlitw za wszystkich wierzących w Chrystusa, którzy odeszli już z tego świata. Pamięć o zmarłych znajduje również bardziej świecki wyraz. Organizuje się zaduszkowe koncerty, wystawy i spektakle, poświęcone zmarłym artystom, wydaje okolicznościowe czasopisma i książki.

Dziady – zwyczaj ludowy Słowian i Bałtów, wywodzący się z przedchrześcijańskich obrzędów słowiańskich. Ongiś święto w ludowych kalendarzach Białorusinów i Ukraińców, obchodzone również przez ludność zamieszkującą Polskę w pobliżu granicy z Białorusią (Podlasie, obwód smoleński, Auksztota).

Jego zasadniczym celem było nawiązanie kontaktu z duszami zmarłych i pozyskanie ich przychylności. Obchody święta zmarłych przypadały, od trzech do sześciu razy w roku – w zależności od danego regionu. Najważniejsze obrzędy obchodzono wiosną i jesienią:

- wiosna: wiosenne święto zmarłych obchodzone w okolicach 2 V (wedle faz księżyca).
- jesień: Dziady obchodzone w noc z 31 X na 1 XI, zwane też Nocą zaduszkową, będące niejakiem przygotowaniem do jesiennego święta zmarłych, obchodzonego w okolicach 2 XI (wedle faz księżyca).

W najbardziej pierwotnej formie obrzędu dusze należało ugościć (np. miodem, kaszą i jajkami), aby zapewnić sobie ich przychylność i jednocześnie pomóc im w osiągnięciu spokoju w zaświatach. Wędrującym duszom oświetlano drogę do domu rozpalając ogniska na rozstajach, aby mogły spędzić tę noc wśród bliskich. Echem tego zwyczaju są współczesne znicze. Ogień mógł jednak również uniemożliwić wyjście na świat upiorom – duszom ludzi zmarłych nagłą śmiercią, samobójców itp (między innymi w tym celu rozpalano go na podejrzanej mogile). W niektórych regionach Polski, np. na Podhalu w miejscu czyjejś gwałtownej śmierci każdy przechodzący miał obowiązek rzucić gałązkę na stos, który następnie co roku palono.

W tym dniu wspierano jałmużną żebraków (początkowo ofiarowując im dary w naturze i surowce typu drewno, węgiel, skóry oraz glina i dzbany, później także pieniądze) aby wspominali dusze zmarłych. W tym dniu niektóre czynności były zakazane, np. wylewanie wody po myciu naczyń przez okno, by nie oblać zabłąkanej tam duszy i palenie w piecu, bowiem tą drogą dusze dostawały się niekiedy do domu.

W związku z ekspansją chrześcijaństwa lokalne, miejscowe zwyczaje tzw. pogańskiego pochodzenia, były sukcesywnie zakazywane. Ostatecznie jednak to, czego nie udało się wyprzeć nawet surowymi zakazami, było adaptowane lub zastępowane znanymi dziś formami – współczesnym odpowiednikiem dziadów są Zaduszki.

Szczątki dawnych świąt przetrwały nawet do początków ubiegłego wieku. Znane były dość powszechnie jeszcze w latach 30. specjalne rodzaje pieczywa, które rozdawano ubogim (zazwyczaj jako zapłatę za modlitwę w intencji zmarłych), a pierwotnie będące przeznaczone dla dusz.

Jednym z przykładów zachowania się i przenikania z chrześcijaństwem "Dziadów" jest obrzęd, jaki występował do początków XX wieku w rejonie Latowickim. Sprzyjało temu pewna izolacja od większych skupisk ludzkich oraz odległość od lokalnej parafii. Podobne sytuacje, gdy dawne obrzędy zachowały ciągłość mimo przyjęcia chrześcijaństwa (także przy częściowej zmianie charakteru obrzędowości) miały miejsce także w Puszczy Kozienickiej, Bojkowszczyźnie i Ukraińskim Polesiu.

Dziady w rejonie latowickim rozpoczynały się drugiego listopada uroczystą modlitwą (tzw. "dziadami") w starej, niezamieszkannej chacie, a następnie odprawiano je w konkretnych, uznanych za magiczne miejscach, m.in. na miejscowym uroczysku gdzie według lokalnej tradycji w dawnych wiekach znajdowało się miejsce cmentarne. W centralnym miejscu obrzędu palono ogień, na

prowadzącego obrzęd wybierano starca i ubranego w białą szatę guślarza. Wywoływali oni kolejno dusze zmarłych i karmili odrobinami postnego jadalnego namoczonego mlekiem i miodem, jako że wierzono, że właśnie tego dnia zmarli wracają, by się pożywić oraz także w to, że dusze trwają w zaświatach dopóki trwa pamięć o nich. Obowiązywała także zasada ciszy na obrzędzie oraz chusty okrywające twarze uczestników, spojrzenia mogły spowodować porwanie przez dusze w zaświaty. Obrzęd kończył się zawsze przed północą.

Do dzisiaj w niektórych regionach wschodniej Polski, na Białorusi, Ukrainie i części Rosji kultywowane jest wynoszenie symbolicznego jadalnego, w symbolicznych dwójniakach, na groby zmarłych. Dziady kultywuje też większość współczesnych słowiańskich ruchów neopogańskich (rodzimowierczych), zwykle pod nazwą Święta Przodków. W Krakowie co roku odbywa się tradycyjne Święto Rękawki (Rękawka), bezpośrednio związane z pradawnym zwyczajem wiosennego święta przodków.

Wg Wikipedii opracował: Władysław Adamiec



Jan Paweł II

NASZA PRZYSZŁOŚĆ

Rozważanie przed modlitwą «Anioł Pański». 1 listopada 1999

1. Obchodzimy dzisiaj uroczystość Wszystkich Świętych. W tym uroczystym dniu Kościół pielgrzymujący po ziemi kieruje wzrok ku niebu, ku ogromnej rzeszy mężczyzn i kobiet, którym Bóg dał udział w swojej świętości. Wywodzą się oni — jak uczy księga Apokalipsy — «z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i języków» (Ap 7, 9). W ziemskim życiu starali się zawsze pełnić Jego wolę, całym sercem miłując Boga, a bliźnich jak samych siebie. Z tego powodu musieli też cierpieć próby i prześladowania, teraz jednak wielka jest ich nagroda w niebie (por. Mt 5, 11).

Moi drodzy, taka jest nasza przyszłość! Takie jest najbardziej autentyczne i powszechne powołanie ludzkości: stworzyć wielką rodzinę dzieci Bożych, starając się urzeczywistniać jej zasadnicze cechy już tu na ziemi. Taki cel wskazują nam swoim świetlanym przykładem liczni bracia i siostry, których w ciągu stuleci Kościół uznał za świętych i błogosławionych, aby byli dla nas wzorami i przewodnikami. Dzisiaj prosimy ich o wspólne wstawiennictwo, aby każdy człowiek otworzył się na miłość Boga — źródło życia i świętości.

2. Jutro to wołanie stanie się gorącą i jednogłośnie modlitwą do Ojca miłosierdzia za wszystkich wiernych zmarłych. We wszystkich częściach świata będzie sprawowana w ich intencji Ofiara eucharystyczna jako zadatek życia wiecznego dla żywych i umarłych, zgodnie ze słowami samego Chrystusa: «Jam jest chleb życia. (...) Kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki» (J 6, 48. 58).

Kto może, niech w tych dniach nawiedzi cmentarz, aby modlić się na grobach zmarłych bliskich. Ja także zejdę dzisiaj po południu do Grot Watykańskich, aby pomodlić się przy grobach moich poprzedników. W duchu udam się też na cmentarz w Krakowie, gdzie spoczywają zmarli członkowie mojej rodziny, oraz na inne cmentarze świata, aby modlić się zwłaszcza na grobach zapomnianych.

Liturgia uczy nas bowiem modlić się za wszystkich w imię solidarności, która łączy wzajemnymi więzami członków Kościoła i która jest silniejsza nawet od śmierci. Niech nikomu nie zabraknie wsparcia naszej modlitwy.

3. W tym klimacie duchowym bardziej niż zwykle odczuwamy, jak żywa i pocieszająca jest obecność Maryi. Wzywamy Ją dziś jako Królową Wszystkich Świętych, kontemplując Ją pośrodku zgromadzenia świętych w niebie. Jutro zaś będziemy Jej zawierzać, jako Matce Miłosierdzia, dusze wiernych zmarłych.

Dla Ludu Bożego Maryja jest znakiem pociechy i niezawodnej nadziei. Widzimy w Niej żywą ikonę słów Chrystusa: «Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą» (Mt 5, 8). Niech Jej wstawiennictwo sprawi, że to ewangeliczne błogosławieństwo stanie się również naszym udziałem.



Dla przypomnienia

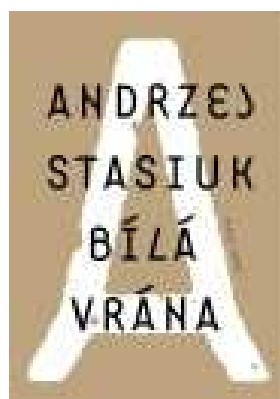
Odwilż gomułkowska, nazywana także **polskim październikiem**, **październikiem 1956** lub **odwilżą październikową** — zmiana polityki wewnętrznej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w II połowie 1956 roku, połączona ze zmianą na czele władzy i liberalizacją systemu politycznego. Jej efektem było m.in. uwolnienie z więzień i internowań części więźniów politycznych i duchowieństwa, w tym kard. Stefana Wyszyńskiego.

Skutki odwilży październikowe

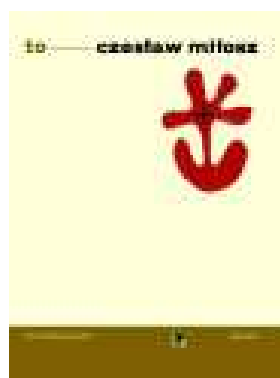
- Stalinogród powrócił do dawnej nazwy Katowice
- Przejściowo zniesiono wydawanie poufnych opinii personalnych
- Zwolniono z więzienia prymasa Stefana Wyszyńskiego i odnowiono umowę Państwo – Kościół
- Odbyły się procesy największych zbrodniarzy z Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (m.in. A. Fejgina, J. Różańskiego, R. Romkowskiego)
- Zlikwidowano sklepy przeznaczone dla elity ubecko-partyjnej, tzw. sklepy *za złotymi firankami*
- Zniesiono zakaz posiadania przez obywateli platyny, złota i obcych walut
- Ogłoszono zaprzestanie zagłuszania audycji radiostacji zachodnich w języku polskim
- Odrzucono radzieckie wzorce w Związku Harcerstwa Polskiego
- Powołano Radę Ekonomiczną przy Radzie Ministrów
- Wielu profesorów usuniętych w latach stalinowskich wróciło na wyższe uczelnie
- Wycofano się z planów kolektywizacji rolnictwa
- Nastąpiło częściowe odejście od stalinowskich metod w rządzeniu krajem
- Sejm uchwalił ustawę o radach robotniczych
- Zrehabilitowano ok. 1500 więźniów politycznych
- Wypuszczono na wolność ok. 35 tysięcy niesłusznie osądzonych osób
- Ożywiono partie satelickie
- Do Polski wróciło ok. 29 tysięcy Polaków z ZSRR
- Nastąpiły zmiany kadrowe w wojsku (pozbyto się 32 oficerów sowieckich)
- Wycofano się z planów budowy nowych kopalń w rejonie jastrzębskim i przerwano dalsze szkolenie inżynierów innych specjalności na Wydziale Górniczym Politechniki Śląskiej w Gliwicach i AGH-Kraków
- Odstąpiono od zasad socrealizmu w malarstwie i muzyce.



Polscy autorzy w wydawnictwie PASEKA



*Tadeusz Różewicz:
Mezi apokalypsou a ..*



*Wojciech Kuczok
Zápisky - Tatranská dobrodružství*



ZAPROSZENIE

*Następne spotkanie Klubu Polskiego odbędzie się
w czwartek, 28 października 2013 o godzinie 17.00,
jak zawsze
w pomieszczeniach Domu Mniejszości Narodowych,
Vocelova 3, Praga 2*



www.klubpolski.cz - www.polonica.cz - www.polskyinstitut.cz - www.prague.polemb.net
www.szkolapolskawpradze.com - www.krecik.euweb.cz - www.pzko.cz - www.polonusbrno.org
www.parafiiawpradze.pl - www.kcmt.cz - www.czapla.cz